

Csapó Endre

Ötvenhat emigrációs szemmel

Előszó az ősszel megjelenő, azonos című könyvből

Október 23-a az „Új Világrend” hajnala helyett annak elbukatója lett

Erről szól ez a könyv.

Budapest nemcsak a kommunizmusnak, nemcsak a Szovjetunióknak ártott hosszú távon, hanem elhárított egy közvetlen veszélyt is.

A második világháborúval a világ legnagyobb fegyveres hatalmává lett az **Egyesült Államok**. A romhalmaz felett kiépíthette gazdaságát – ugyancsak világelsővé. Az alkalom kiváltotta belőle a liberalizmus régi álmának, a világ kormányzásának elszánt akarását – ezúttal már nem európai partnereivel, hanem azok ellen. Politikusai „Új Világrend” néven emlegették a jövőendő boldog világot, amelyet majd a világkormány igazgat.

A vállalkozás természeténél fogva a fegyveres erő abszolút fölényén nyugszik, érthetően földrajzilag mindenütt. Ehhez partner kellett, kézenfekvő volt a háborús szövetséges **Szovjetunió** alkalmazása.

Ennek két akadálya volt az '50-es években. Egyik a szovjet állam brutális viselkedése az általa megszállt európai országokban, ami miatt az amerikai közvélemény erős politikai nyomás alatt tartotta a kormányzatot, egyúttal követelte a kommunisták kitakarítását az adminisztrációból. A másik akadály a szovjet fegyveres állomány elhasználtsága volt, de ez hamarosan elhárult az amerikai gazdasági támogatással és a fél Európa kifosztása által feljavult viszonyok között.

Amerika erős nyomást gyakorolt a Szovjetunióra, a segítyezése ellenében szorgalmazta a még mindig terrorisztikus kormányzat fellazítását, ahogy nevezték: liberalizálódását. Erre valódi esély nyílt Sztálin halála (1953) után.

Nagy előrelépés volt az SZKP XX. pártértekezletén (1956. február) tett nyilvános fellépés a sztálinizmus ellen. Moszkvából szorgalmazták az enyhülés politikáját a csatlós államok részére is. Ebben az évben az US–USSR-tárgyalások

Genfben már szinte barátiak voltak. A közvélemény aggályait Nyugaton a hidegháború néven nevezett látszatellenségeskedés színjátékaival nyugtatták le. A kommunista tábor csalogatására virágoztatták fel Nyugatról Tito-Jugoszláviát.

Moszkvában is, másutt is, talán legmerekebben Budapesten volt ellenállás a párthatalom felső szintjén. De ugyanakkor Magyarországon volt a legerősebb a pártelit értelmiségi rétegében a rendszer elfogadhatóbbá tételének igénye. Ez kiemelt figyelmet kapott Nyugaton '56 elejétől.

Nincs rá bizonyítékom, de a helyzet mérlegeléséből bátran feltételezem, hogy ha Nyugat valahol és valamikor véghez akarta vinni a szándékát, az adott viszonyok közt Budapestet tarthatta legalkalmasabbnak – egy kis népi felvonulással, népakarattal demonstrálva – egy megjavított szocializmust vállaló állam megjelenítésére. A nagy nap előre tervezetten, külföldön is tudottan, a nagy média érdeklődését is fölkelte világszenzációra készült, hogy a magyar egyetemisták, a magyar nép nevében és támogatásával is, hitet tegyenek a megreformált szocialista rendszer mellett. Ebből nagyobb világszenzációt kerített volna a nyugati politikai hírverés, mint amekkorát a vállalkozás kudarcából fellobbant forradalom keltett.

A többi már csak a politikai rögtönzés munkája lett volna kellő médiatámogatással, hogy valódi történelmi jelentőségű eseménnyé avatottan „Budapest, 1956. október 23.” történelmi korszakváltás napjaként szerepelne a létrejött Új Világrend hajnalaként. Ilyen fordulat a közeli megvalósulást szolgálta volna.

Ettől a „dicsőségtől” fosztotta meg a magyar nép önmagát, és mentette meg a Föld népét az Új Világrendtől, amelynek alapja az US–USSR militarizmus terroruralma lett volna.

Mindaz, ami ebben az Előszóban felvillan, érzékelhetően kifejezésre jut ebben a kötetben.

A könyv a magyar forradalom tárgyában, a *Magyar Élet* ausztráliai hetilapban az elmúlt évtizedek során megjelent írásaim gyűjteménye.

A könyv címében szereplő „emigrációs szemmel” kitétel alkalmazásával arra utalok, hogy az ötvenes években folyamatban lévő nagyhatalmi politikai fejleményeket távol a hazától és a nyugati hírhálózat figyelésével behatóbban szemlélhetjük, mint vasfüggöny mögött élő honfitársaink. Nagyon is érzékeltük az Egyesült Államok politikájának a kettősségét: harsány kommunistaellenes propaganda és a valóságos közös hatalmi politika legalizálását célzó folyamatos diplomáciai tárgyalások Amerika és a Szovjetunió között. Ismertük az amerikaiak hírverését és az általuk válogatott emigránsokkal szervezett „rab nemzetek felszabadítása” propagandájukat (Captive Nations Week rendezvények elnöki üzenettel

stb.), de azt is, hogy nincs mögötte tartalom. Számunkra az lett volna meglepő, ha Amerika kiállt volna a magyar szabadságharc mellett, akár csak hivatalos támogató megnyilatkozással. Nehéz volt viselnünk a győztes forradalom örömeire nehezedő aggodalom súlyát.

A magyar nemzet súlyos árat fizetett a szovjet–amerikai liberalizációs projekt során felvillanó lehetőség megragadásáért, de legalább rendkívüli cselekedetével hős nemzetként vonult be a történelembe, nem fasiszta lázadóként, mert akkor még normális gondolkodással élt a nemzetek társadalma. És az érem másik oldalán ott van a tudat a nemzet emlékezetében, hogy a sok kiontott fiatal életáldozata leleplezte két világhatalom gonoszságát, történetalakító következményekkel. Ne engedjük ezt feledésbe hullani.

Cantata profana II., 2008